

ВИСНОВОК

Волинського національного університету імені Лесі Українки
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Сліпчук Анастасії Олександрівни на тему «Вплив трудового потенціалу на
соціально-економічний розвиток регіону(на прикладі Волинської області)»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 103 «Науки
про Землю» (галузь знань 10 «Природничі науки»)

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з планами наукових робіт. З переходом від індустріального до інформаційного суспільства в економічній сфері держави зростає роль і значення трудового потенціалу, рівня інтелекту людей, освіти, кваліфікації, здоров'я, культури та інших здібностей.

Формування, розвиток і використання трудового потенціалу відбувається разом з формуванням територіального ринку праці в Україні та її регіонах. Відповідно з'являється цілий ряд проблем, які характерні для сьогоденного етапу розвитку національної економіки. Зокрема, це відсутність послідовної державної стратегії розвитку соціально-трудова відносин; недостатня адаптованість соціально-трудова норм; недостатня відповідність трудового законодавства Конвенціям та рекомендаціям Міжнародної організації праці; недостатня забезпеченість на законодавчому рівні соціального захисту працівників; і, як наслідок, виникнення проблем під час вирішення трудових спорів. Ці та інші проблеми створюють умови для руйнування трудового потенціалу. Тому серед першочергових завдань дослідження соціально-економічного розвитку виникає питання визначення та оцінки трудового потенціалу, його кількісних та якісних характеристик.

Наукові положення, розроблені особисто дисертантом та їх новизну. Представлені в дисертації положення, концептуальні засади, структура, постановка завдань та їх вирішення, рекомендації та практичні висновки є результатом реалізації авторських ідей і самостійно виконаної наукової праці. Новизна наукових положень полягає у тому, що в дисертації вперше:

- здійснено типізацію адміністративно-територіальних одиниць Волинської області на основі інтегрального коефіцієнта трудового потенціалу;
- виділено територіальні кластери Волинської області за умовами розвитку та функціонування трудового потенціалу;
- на основі кореляційних зв'язків досліджено взаємозв'язки між трудовим потенціалом та окремими чинниками його формування та розвитку.

Сформульовані та обґрунтовані у дисертації наукові положення і практичні рекомендації є основою та розвитку трудового потенціалу, зниження рівня безробіття та забезпечення зайнятості населення в регіоні. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані державними органами управління при складанні програм соціально-економічного розвитку Волинської області, формування регіональної політики у сфера зайнятості з метою мінімізації безробіття.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються. Наукові результати дисертаційної роботи Сліпчук А. О. є достовірними, науково обґрунтованими, базуються на детальному аналізі монографій, підручників, наукових статей вітчизняних і зарубіжних науковців, які відповідають змісту дисертації, на використанні статистичного матеріалу, а також застосуванні загальнонаукових і спеціальних методів досліджень: емпіричних, емпірико-теоретичних і теоретичних. Обґрунтованість і достовірність наукових положень також забезпечується використанням офіційної інформації Головного управління статистики у Волинській області. Основні положення, висновки і рекомендації дисертації пройшли апробацію на наукових та науково-практичних конференціях.

Наукове та практичне значення дисертаційної роботи. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в дисертації уперше:

- здійснено типізацію адміністративно-територіальних одиниць Волинської області на основі інтегрального коефіцієнта трудового потенціалу;
- виділено територіальні кластери Волинської області за умовами розвитку та функціонування трудового потенціалу;

– на основі кореляційних зв'язків досліджено взаємозв'язки між трудовим потенціалом та окремими чинниками його формування та розвитку.

Удосконалено:

- сутність поняття «трудовий потенціал» з позиції суспільної географії;
- нові підходи до аналізу трудового потенціалу області;
- запропоновано власну схему структури трудового потенціалу території та чинників, які впливають на його формування;
- напрямки регіональної політики у сфері розвитку трудового потенціалу у розрізі кластерів із схожими проблемами функціонування та розвитку.

Дістали подальшого розвитку методичні основи суспільно-географічного дослідження трудового потенціалу регіону, уточнення критеріїв та показників для аналізу трудового потенціалу на обласному рівні, а також розробка пропозицій щодо вирішення проблем розвитку трудового потенціалу у Волинській області.

Сформульовані та обґрунтовані у дисертації наукові положення і практичні рекомендації є основою та розвитку трудового потенціалу, зниження рівня безробіття та забезпечення зайнятості населення в регіоні. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані державними органами управління при складанні програм соціально-економічного розвитку Волинської області, формування регіональної політики у сфера зайнятості з метою мінімізації безробіття.

Використання результатів роботи. Розроблені наукові висновки та практичні рекомендації знайшли застосування у Волинській обласній раді (довідка №1016/51/2-21 від 04.06.2021р.) , у Головному управлінні Національної поліції у Волинській області (довідка №1956/12/01/2-2021 від 08.06.2021р) та Волинському національному університеті імені Лесі Українки (довідка №0328/01/1610 від 11.06.2021р.).

Оцінка мови та стилю дисертації. Текст дисертації викладено державною мовою, логічно та послідовно. Наукова термінологія, що застосовується у роботі є загальновизнаною. Стиль викладення результатів

досліджень, нових наукових положень, висновків і рекомендацій чіткий і зрозумілий.

Відповідність чинним вимогам щодо оформлення дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації складає 184 с., з них основного тексту – 165 сторінок. Робота ілюстрована 24-ма рисунками. Список використаних джерел містить 181 найменування. За формальними ознаками робота відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» №40 від 12.01.2017 р. (зі змінами від 31.05.2019 р.).

Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту. Дисертаційна робота Сліпчук А. О. «Вплив трудового потенціалу на соціально-економічний розвиток регіону(на прикладі Волинської області)» відповідає спеціальності 103 «Науки про Землю» (галузь знань 10 «Природничі науки»). Це забезпечується предметною областю дослідження та основними методами дослідження.

Зауваження та рекомендації. Загалом дослідження здійснено на високому науково-теоретичному рівні. Проте, дисертаційна робота містить декілька дискусійних положень і викликає певні зауваження:

- у роботі зазначено, що *«Метою дисертаційної роботи є просторово-часовий аналіз трудового потенціалу населення Волинської області та виявлення напрямків його трансформації»* (с. 6), проте не варто формулювати мету як «аналіз...», оскільки це вказує на засіб досягнення, а не на неї саму. Мета повинна чітко вказувати чого необхідно досягти в теорії проблеми, що досліджується, які практичні рекомендації розробити та вказати реальну проблему, яка буде вирішена в результаті дослідження.
- при формулюванні завдань є їх неправильна редакція, а саме - використання назв методів дослідження в якості формулювання завдань. Слова *«проаналізувати, дослідити, вивчити»* та інші характеризують методи дослідження, в той час, як завдання передбачають визначення кінцевого результату, який має бути досягнуто в результаті виконання роботи. Завдання мають формулюватися за допомогою слів, які

означають кінцевий результат: *«виявити, визначити, узагальнити, розробити, виокремити, довести, поглибити, удосконалити, ввести в науковий обіг»* та подібних до них.

- має місце певна невідповідність завданням дослідження наукової новизни отриманих результатів. Так, коли ставиться завдання *«визначити особливості нормативно-правового регулювання використання трудового потенціалу»* (с. 6), то необхідно, щоб воно знайшло своє відображення у науковій новизні;
- у першому розділі варто порівняти підходи до оцінки трудового потенціалу, виділивши їх основні переваги та недоліки.

у роботі на ст. 53 зустрічається словосполучення *«радянське суспільство»*. Варто було б замінити його ідентичними. Загалом дослідження здійснено на високому науково-теоретичному рівні. Проте, дисертаційна робота містить декілька дискусійних положень і викликає певні зауваження:

- у роботі зазначено, що *«Метою дисертаційної роботи є просторово-часовий аналіз трудового потенціалу населення Волинської області та виявлення напрямків його трансформації»* (с. 6), проте не варто формулювати мету як *«аналіз...»*, оскільки це вказує на засіб досягнення, а не на неї саму. Мета повинна чітко вказувати чого необхідно досягти в теорії проблеми, що досліджується, які практичні рекомендації розробити та вказати реальну проблему, яка буде вирішена в результаті дослідження.
- при формулюванні завдань є їх неправильна редакція, а саме - використання назв методів дослідження в якості формулювання завдань. Слова *«проаналізувати, дослідити, вивчити»* та інші характеризують методи дослідження, в той час, як завдання передбачають визначення кінцевого результату, який має бути досягнуто в результаті виконання роботи. Завдання мають формулюватися за допомогою слів, які означають кінцевий результат: *«виявити, визначити, узагальнити, розробити, виокремити, довести, поглибити, удосконалити, ввести в науковий обіг»* та подібних до них.
- має місце певна невідповідність завданням дослідження наукової новизни отриманих результатів. Так, коли ставиться завдання

«визначити особливості нормативно-правового регулювання використання трудового потенціалу» (с. 6), то необхідно, щоб воно знайшло своє відображення у науковій новизні;

- у першому розділі варто порівняти підходи до оцінки трудового потенціалу, виділивши їх основні переваги та недоліки.
- у роботі на ст. 53 зустрічається словосполучення *«радянське суспільство»*. Варто було б замінити його ідентичними в контексті роботи;
- можливо, не варто для визначення взаємозв'язків між трудовим потенціалом та рівнем соціально-економічного розвитку використовувати такі показники як динаміка чисельності наявного населення, динаміка чисельності міського населення, динаміка чисельності сільського населення, темпи приросту наявного населення і т.д.

Здобувачем було враховано більшість основних рекомендацій, наданих рецензентами у процесі попередніх обговорень роботи. Зазначені зауваження та побажання не впливають на загальне позитивне ставлення до роботи, не зменшують її наукової новизни та практичної значимості і тому не є перешкодою для її представлення в спеціалізовану вчену раду для офіційного захисту.

Відповідність дисертації вимогам, передбаченим «Порядком проведення експерименту із присудження ступеня доктора філософії». Дисертаційна робота Сліпчук Анастасії Олександрівни на тему: «Вплив трудового потенціалу на соціально-економічний розвиток регіону(на прикладі Волинської області)» відповідає вимогам пунктів 9, 10, 11 «Порядку проведення експерименту із присудження ступеня доктора філософії» Постанови Кабінету Міністрів України № 167 від 06.03.2019 р.

Кількість наукових публікацій, повноту опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій,

опублікованих із співавторами та зарахованих за темою дисертації. Наукові положення, вагомі розробки та результати дослідження опубліковано автором у виданнях відповідно до нормативних вимог Міністерства освіти і науки України. За темою дисертації опубліковано в 12 друкованих працях, з яких у наукових фахових виданнях 5 статей у фахових виданнях України, 1 – в іноземному періодичному виданні, 7 тезах доповідей на міжнародних наукових конференціях. Внесок автора у публікації, написані у співавторстві, конкретизовано у переліку опублікованих за темою дисертації праць.

Результати перевірки роботи на академічний плагіат. У ході перевірки дисертації запозичень матеріалу без посилання на відповідне джерело не виявлено. Перевірка проводилась сертифікованим онлайн-сервісом Unicheck.

Комісія рекомендує вченій раді Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки звернутися з клопотанням до Міністерства освіти і науки України щодо створення спеціалізованої вченої ради з правом прийняти до розгляду та проведення разового захисту дисертації Сліпчук Анастасії Олександрівни на тему: «Вплив трудового потенціалу на соціально-економічний розвиток регіону (на прикладі Волинської області)» у складі:

Голови:

– доктора географічних наук, професора Петліна Валерія Миколайовича (Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк);

Рецензентів:

– доктора географічних наук, професора Коцан Наталії Несторівни (Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк);

– кандидата географічних наук, доцента Поручинського Володимира Івановича (Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк);

Опонентів:

– доктора географічних наук, доцента Сегіди Катерини Юріївни (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна м.Харків);

- доктора географічних наук, професора Машіки Ганни Василівни (Ужгородський національний університет м.Ужгород).

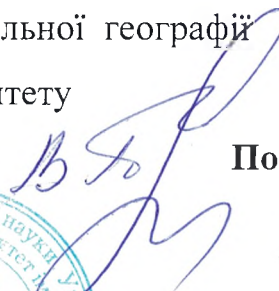
Результати дисертації апробовано на засіданні фахового семінару №1 від 22.09.2021 р. За результатами засідання фахового семінару ухвалено затвердити позитивний висновок рецензентів щодо рекомендації до захисту в спеціалізованій вченій раді дисертаційної роботи Сліпчук Анастасії Олександрівни на тему: «Вплив трудового потенціалу на соціально-економічний розвиток регіону (на прикладі Волинської області)» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 10 «Природничі науки» за спеціальністю 103 «Науки про Землю».

Дисертаційна робота **рекомендована до захисту** у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 103 «Науки про Землю».

Доктор географічних наук,
професор, завідувач кафедри міжнародних відносин і регіональних студій
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

 Коцан Н. Н.

Кандидат географічних наук,
доцент кафедри економічної та соціальної географії
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

 Поручинський В. І.

